

Izšla razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Dredništvo je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni oglasi, poslano ter novice isti prostor K 2.—. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali s dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leta K 60, za mesec K 20. Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Amerika K 360.

Reklamacije za listno poštino prosto.

Upravništvo je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Kautsky o poti do moči.

(Henrik Ströbel Berlin.)

Dočim se mudi Karl Kautsky v Georgiji. Je izšla pravkar v zalozi »Vorwärtsa« brošurica Kautskega, ki zasluži splošno pozornost. »Pot do moči« je izšla v prvi izdaji že leta 1909 in sedanja nova izdaja je le tretja izdaja. In prav sedaj vpliva vsebinska teza analizi let starega snisa pomembnejšemu socialističnemu teoretičarju Nemčije presenetljivo aktualno v današnjih razmerah in družbi je Kautsky svojemu starejšemu razmišljanju dodal noldruvo dobo ohranjen uvod, v katerem dokazuje ves nezmisljen bedastemu občutku da je postal svojemu prejšnjemu revolucionarnemu prepričanju nezvest torei odnadenik, renevat.

Če Kautsky v tem uvodu izjavlja: Kdor hoče sklicevati se na mojo »Pot do moči«, pri meni odkriti kako druga smer do revolucije, ta ali ni mogoča snisa od leta 1909 čitali pa ne razumel, tako ne nove s tem niti zloga preveč. Zakaj ravno ponovno čitanje izvrstnega snisa prepriča da se Kautskijevu pojmovanje o proletarskem osvobodilnem boju in socialni revoluciji ni spremenilo prav nič.

Toda ne je doslednost in stroga lojalnost se nahaja v notmovanju razprave Kautskega, marveč tudi, kar je še važneje, tudi čudovita lasnost in ostrost njegove socialne dihažnje in zgodovinske prognoze. Z zadostjenem Kautsky lahko trdi, da ima s svojim napovedovanjem zgodovinskega razvoja in zgodovinskega poteka prav v vseh bistvenih točkah. Tem večji nomen gre zaradi tega tudi njegovemu polmovanju o revolucionarnih bojih in uspehi obilubniči taktiki sedanjosti!

Pred enajstimi leti je Kautskega zavrelo »reformistično-revizionistično« krilo češ, da se je postavil v vrsto socialnih »prorokov«. »Ne morem se nahajati v nikakršni boljši družbi«, je Kautsky odgovoril samozavestno takrat. Že Bebel je na Erfurtskem strankinem zboru 1891 izjavil, da misleči ljudje ne morejo izjaviti brez »prorokov«. Poizkus, da bi predelali razvoj bodočnosti, ni kakor nepotrebna igrača marveč le neodvratljivo delovanje za vsakega mislečega in dalje videčega politika. In ali niso potem tudi tisti ki so pridržovali, da ostane še dolgo vse pri starem proroki čenrav nevede?

Danes sme biti Kautsky na svoje presojanje svoje prorokovanje se prav poseben ponosen. Kajti zgodilo se je skoro vse tako, kakor je takrat napovedal!

Reformizem, kateremu je Kautsky svoj spis namenil, je smatral, da se bo socialistična družba najbrže nujno in potem razvila do uresničenja socializma. Kautsky je pobijal to v svojem snisu »Pot do moči«. Imenoval je to naziranje utopično, da bi »bivše« znatne spremembe moči v državi kar enostavno s previdno taktiko v skupnem delu proletariata in nlemu blizu stoečih strank, s katero bi osnovali koalicijsko vlado, uresničili socialistične zahteve. Koristnost in potreba delavskovarstvenih zakonov, strokovneva in zdravstvena dela ni tu nikako vprašanje: »O tem ni različnih mnenj med nami. UgoVaria se je naziranti, da bi uteonili izkoriščalci razredi ki imajo državno oblast v rokah, tak razvoj teh faktorjev dopustiti, ki bi pomenil osvoboditev od kapitalističnega priščka ne da bi prei z vsem moči se temu urli in bi morel biti končno obravliien le v odločilnem boju«

Na političnih in socialnih deistvih zlasti Nemčije, na najnižšem odpru nemškega gospodujočega »razreda« prot vsakršnemu razširjeniu politične moči proletariata je dokazal Kautsky pravilnost svojega polmovanja. In v resnici je šele potom

starega sistema, revolucija novembra 1918 naklonila proletariatu njegove demokratske pravice.

Toda ali ni bila ta revolucija le posledica svetovne vojne sad vojaškega poraza nemškega imperializma? Gotovo — toda prav s to možnostjo da nastane revolucija, je Kautsky precej računal. Ravno v »skrotu« z reformizmom je zahteval oster boj proti kolonialni politiki in imperikalizmu kot vzroka uničujočih svetovnih voien: »Kdor se zavzema za kolonialno politiko, ta se mora odločiti tudi za tekmo oboroževanja... Boj proti imperializmu in militarizmu je skupna naloga mednarodnega proletariata.« Tekma v oboroževanju vedno boli usodno neti vojni nevarnosti. Vsi postajajo s tem bolj nevarno ludomušneji, kar na le še bolj izpodbujda, da se boli in boli oboroževanje dokler se končno reče: raiši konec strahu, kakor strah brez konca. Da ta situacija bi »bila že davno dovela do vojne, če ne bi se bila skrivala alternativa revolucije za vojno«.

Ko so bili smatrali revolucijo za pretrgano bojazn, so vendar riskirali vojno. In triumfirali so ko revolucije več let ni bilo. Toda prav Kautsky je v svoji »Poti do moči« pokazal da revolucije ne bo na začetku, ampak šele na koncu vojne, na koncu brezuspešne ali celo izubliene vojne. In zopet je imel prav!

In tu da je Kautsky zatail svoje nekdanje načelo. Kako absurdno je to podiktiranje že zvoli psihološko, označuje Kautsky sam: »Potemtakem bi bil postal iz nezvesti svojemu prepričanju prav v tistem trenutku, ko se je izkazala njegova pravilnost. Kako čudno presojanje! Slabički je obupal nad svojo stvarjo lunu, ki so prodala ti postanejo vendar »renevati« in »ludeti« le takrat, če so bogoreli, ne pa takrat, če so zmagali«.

Kaj se Kautskemu pravzaprav očita. V glavnem dve stvari: da s tem, ker vztraja na principu demokratizma, odklanja boljševiško metodo diktature proletariata in realizacijo socializma ter da smatra da se je tujatam treba udeleževati na koalicijski vladi. Sedaj pa dokaže Kautsky v svoji »Poti do moči«, v predgovoru k novi izdaji namreč, da njegov spis odločno obsoda diktaturo manjšin in teror, demokracijo pa prav tako odločno zastopa in udeležbo na koalicijski vladi smatra za škodljivo le pod takimi okoliščinami ki za Nemčijo vsaj za sedaj nič več ne prihajajo v poštev!

Dalje dokazuje Kautsky s citati iz svojega snisa, da se skoro gotovo mora računati s težkimi boji za oblast ni da povečeval porabo sile. Tu priobčimo samo par stavkov iz citatov: »Mi nismo ne mozi zakonitosti za vsako ceno, na tudi ne revolucionarji za vsako ceno.« »Ker o odločilnih bitkah socialne vojne nič ne vemo, moremo scveda prav tako malo vedeti, ali bodo krvave, ali bo fizična sila imela kako važno vlogo v njih, ali pa to bomo izvojevali izključno s pomočjo ekonomskega, legislativnega in moralnega pritiska«.

Vsekakor je pričakovati, da »da imajo danes revolucionarne oblasti boljše orožje ekonomskega, političnega in moralnega odpora v rokah kakor pa oni v osemnajstem stoletju. Le Rusija dela v tem izlomu«.

Glede Rusije se je bal Kautsky zaradi niene posebne politične in gospodarske zaostlosti da dobi revolucija tam krvavo obliko. Toda klub ogromni formi ruske revolucije Kautsky leta 1909 ni pričakoval zmaee socializma: »Revolucija v Rusiji ne bi mogla najprej ustanoviti

socialističnega režima. Za to so gospodarske razmere dežele še premalo zrele. Sprva bi morla osnovati demokratski režim ki bi ga dobiral krevak in neupogljiv napreč stremeči proletariati ki bi si »izvojevali znatne koncesije«. Boljševiki so bili in so doslej kakor znano družajnega mnenja. Če bodo imeli nazadnje tudi v zgodovini prav na to moramo vsaj še počakati. Nikdar na n. Kautsky napram boljševiškim naukom spreminil stališča v treh letih. Zlasti glede teza da je demokracija

Begunci — hooruk.

Primorska boj ne sme iti mimo nas temveč v naša srca. »Slov. Narod« št. 277.

Deželna vlada je potom urada za »zaščito« beguncev izdala odlok v katerem snoroča beguncem prijetno vest da se morajo do 31. decembra t. l. vrniti v zasedeno ozemlje, drugače morajo sami nositi stroške za prevoz. Kmalu na to je Posredovalni urad za begunce razveljal da te v okupiranem ozemlju prostora v barakah za 600 ljudi. Ob enem s sklepom deželne vlade in z razveljanim Posredovalnega urada za begunce smo izvedeli da je prišlo v našo državo nekaj tisoč ruskih beguncev, ostankov Wranglove armade. Ta tri delstva so dala povod da se je začelo v časopisih zonet razpravljati o begunskem vprašanju.

O različnu Posredovalnega urada za begunce je povedal svoje mnenje neki begunec kateremu je odgovoril vodja omenjenega urada g. Župnik Budin. Gospod Budin zavovarja vrnitev beguncev ter pravi obenem, da nihče ne voni beguncev od tod, da se pa mora vsakemu svetovni vrnitev, čimpreje tem bolje. Omenja nadalje, da na Goriskem ni tako hudo, kakor si nekateri domišljajo. To je vse leno in prav. Vendar pa mora vsak priznati da so v tem oziru mnenja različna, ne samo pri nas, pač pa da prihajajo tudi iz Goriskega nasprotujoča si poročila. Ako štamo n. pr. članek »Primorska boj« v »Slov. Narod«, vidimo, da našim ljudem na Goriskem ni ravno na rožicah postlano. Nasprotno se iz omenjenega članka prerričamo, da je tam za naše ljudi položaj skrajno nevaroden. Nevaroden posebno glede stanovanj z ozirom na zimski čas. Zatorej vsaj v zimskem času bi ne bilo svetovati beguncem, da se vračajo. Tudi bi se moralo ljudem povedati v kakšnem stanju se nahajajo kerake v katere hočejo velikodušne italijanske oblasti spraviti naše ljudi. Po mojem mnenju tudi ni ravno priporočljivo pošiljati begunce v — Furlanijo, kjer bi gotovo prišli iz dežja pod kap!

Begunsko vprašanje se rešuje že dve leti, a do zdaj se ni naredilo še nič pozitivnega. Kar se je na naredilo zadnje čase izvela res tako, da gre akcija v smeri čimprejše odprave beguncev od tod. Tako vsaj izvela sklep deželne vlade, ki sem ga v začetku omenil. Nihče ne vpraša, kako se bo godilo tam preko našim ljudem če se jih v zimskem času direktno prisili na vrnitev. Kar te se ostalo beguncev, so no veliki večini taki ki komaj čakajo na vrnitev, ki se pa ob dobri volji in domotožju ne morejo vrniti ker nimajo v zasedenem ozemlju stanovanja. Kdor je imel vsaj bolni kotiček ali kočček zemljišča je šel, ne da bi ga kdo gonil. Kar jih je še ostalo so večinoma največji reveži, kar jih je slobd bilo med begunci. Siromašni starčki, vdove in sirote, ki so vse izgubili, komaj čakajo prilike, da gredo domov komaj čakajo, da jim sorodniki če jih imajo pripravijo stanovanje. Te nesrečneže je odlok deželne vlade zadel do živega. Tem revežem, ki so že itak obudanci se je postavil nož na vrat in so jim te takoi po ra-

predgovori socializma, se je izrekel 1909 popolnoma lasno: »Dolocena državna oblika, v kateri se edino more socializem uresničiti je republika, in sicer v običajnem pomenu besede demokratska republika«. Kautsky nazlaša deistvo, da takrat niso ne Roza Luksemburgova ne Klara Zetkin ne Lenin ne Trocki smatrali to naziranje za nemarksistično ali celo protirevolucionarno. Če se že hoče vovoriti o odnadenih, bi morali to opustiti vsaj o Kautskem.

naškem »sporazumu« reklo: idite tja preko ker vi niste več naši! Tako izvela sklep deželne vlade in nič drugače! Ta sklep ne zadene prav nič one »begunce« ki so znašli nakupiti denarja in vsega. Ti lahko plačajo prevozne stroške, ko se naveličajo »begunškega« življenja. — Tem ne dela sklep deželne vlade nobenih skrbi. A one reveže ki so potiti krivdi vse izgubili, se postavilo med kladivo in nakovalu, da ne vedo kateremu svetovalcu bi se vdali. In to se je zgodilo v trenutku, ko sprejema država na tisoče ruskih beguncev ki nimajo pri nas ničesar iskati.

O teh zadnjih je napisala tržaška »Edinost« članek, katerega podpisemo z obema rokoma. »Edinost« pravi da je interes jugoslovanskega ljudstva višji od interesov degeneriranih francoskih miliarieriev. K temu dodamo le to, da je interes naših beguncev veliko večji od interesov degeneriranih parasitov ruskega naroda! Zato nam ne gre v glavo, kako je mogoče izdati primorskim beguncem ultimato v trenutku, ko se sprejema v državo na tisoče ljudi ki zamorejo državi oziroma ljudstvu le škodovati. Dvomimo da je med ruskimi begunci kaj ljudi ki so res potrebni podpore. In če jih je kaj, bi se moralo te ločiti od onih ki so prišli v državo na škodo jugoslovanskega in tudi ruskega naroda. Ironija je, če se za ruske begunce sklicujete na človekoljubje medtem, ko na drugi strani tirate naše ljudstvo v obup! Ironija je da se sklicujete na izdatke za naše begunce če na drugi strani podpirate in sprejemate ruske trote, ki so zbežali iz Rusije ker se boili postopenega dela! Ne gre v sklad nadalje da se od vseh strani ujliva na domovinski čut naših Primorcev. In da se jih obenem naravnost izozama iz države, Primorska boj ni samo tam preko: te boli te mnogi tudi na tej strani Lovatca. Ta bol ne sme mirno vas opsonoda temveč v vaša srca. Pokazali pa ste, da nimate srca za tisoče revežev za katere ga niste nikdar imeli. Z enim navadnim sklepom tirate na tisoče nesrečnežev v še večjo obup v še večjo revščino. V nobenih zimi ste izdali odlok, s katerim hočete prisiliti te uboge ljudi na vrnitev v zasedeno ozemlje in se ne ozirate na to, ali imajo tam kam li položiti glavo. Imeli ste dovolj časa da bi kaj naredili da se beguncem vrnitev olajša. Naredili niste nič. Ko te na pršlo v Ranallu do »sporazuma« ste rešili begunsko vprašanje z navadnim — hooruk! Pokazali ste s tem da vam je vse le deveta brig: pokazali ste, da se hočete na mau odkrižati ljudi ki spadajo — tja preko! Na stoletne trnečih družin je vsled sklena dežele vlade zbevanih in obunanih še mate časa, da jim dajšate skrb za njih eksistenco. Revidirajte sklep ki ste ga naredili prekličite odlok, s katerim žnete uboge trpine v bebo v njihovi zimi. Če te jugoslovanske diplomatice sklenila s svojimi italijanskimi kolegi v Ranallu »sporazum«, nai se sporazume tudi glede vrnitve primorskih begun-

cev, katerim nai se pripravi za človeka dostojna bivališča. Tisoč obunanih trinov pričakuje da se že večkrat omenjeni sklen deželne vlade revidira in da se jim rok za brezplačno vrnitev podaljša. Ne zahtevajo da se podaljša do večnosti, zahtevajo in pričakujejo, da se jim podaljša vsaj do snomladi ko se ne bo treba vsaj mraza bati. V tem smislu pozivajo begunci tudi vse one ki so do sedaj zastopali interese beguncev, da se za stvar zavzamejo in zahtevajo od deželne vlade, da ukine sklen s katerim je revnim beguncem zadala hud udarec ob zadnji postali nič križvezev pota!

Goriški begunec.

Komunistični teror v Češkoslovaški.

Poročali smo, da so si komunisti takoi po razkolu dolastili socialno-demokratski »Delavski dom« z vsemi podietji v Prazi. Zaradi tega je vložilo načelstvo socialno demokratske stranke tožbo zoper komuniste. Sodišče je dalo prav socialno demokratski stranki in ugotovilo lastninsko pravico socialno demokratskega vodstva. Toda komunisti navzlic temu niso hoteli izročiti »Delavskega doma«.

Današnje »Jutro« poroča o njihovem gospodarstvu naslednje: Odnosčali so osebie ki se jim je zdelo nezanesljivo ter ga nadomščali s svojimi »reviziji« pristajši. Čisto po metodah velekapitalističnih izkoriščevalcev so vrgli na cesto celo vrsto dolgoletnih nastavlincev tiskarne, knjižarne in drugih v »Delavskem domu« se nahajajočih podjetij. V četrtek so odpustili iz službe dolgoletnega ravnatelja tiskarne, na katerega ime se je glasila tiskarniška koncesija. Na intervencijo socialno demokratskega vodstva te konečno obrtno sodišče odredilo, da se »Delavski dom« in tiskarna zavečatita, dokler jih ne prevzamejo upravičeni lastniki. To je bil povod za že opisane krvave dogodke. Stvar pa je ponovi izvela dastrašnejša, nego je bila v resnici. Orožništvo in policija nista rahla strelnega orožja. Število ranjencev ni veliko ubit ni bil nihče. Po polnoči je nastopil popoln mir in »Delavski dom« je bil novsodi od policije zaseden. Komunistično »Rudé Pravo« ni izšlo. Komunisti herangiiravo delavstvo na štrajk in pobune. Opažati pa je, da jim sledijo le najnižji elementi in niti v glavnem tabornišku komunistov, v Kladnu, se delavstvo ni v pričakovnem obsegu z njimi solidariziralo.

K temu ni treba pisati komentarja. Iz voljev poročila je lasno razviden »socialističen« program komunistov, katerega soloh ne poznaio.

SPOPAD S POLICIO. — VEČ ŽRTEV.

Dunai, 10. »Neue Freie Presse« javlja iz Praze: Danes donoldne se je pred nosloneni narodne skupščine zbralo približno 1000 oseb. Nekoliko rozneje se je tem priključilo še 2500 oseb ki so korakale na ulcah z rdečo zastavo na čelu. Manifestanti so pretenli policista, nakar je bilo oddanih nekaj strelcov, ko so stražniki prihiteli svoiemu tovarišu na pomoč. Več stražnikov je bilo ranjenih z bodali, nakar so stražniki približno 60-krat ustrelili. Mnozica se je razorščila. Pet ali šest demonstrantov je obleželo. Od stražnikov je bilo ranjenih 8 mož, med temi eden smrtnonevarno. Onoldne je orožništvo izpraznilo ulice.

PROGLASITEV SPLOŠNE STAVKE.

Praza, 10. Davi je ielo stavkatil komunistično delavstvo praških tvornic, da bi protestirali proti vrnitvi tiskarne v »Ljudskem domu« zakonitim posestnikom. Komunisti so v

skupinah šli po mestu in se na raznih krajih sponadli z redarji.

Bruno, 10. Brnski komunisti so proglasili za danes splošno stavko v znak protesta proti vrnitvi praške delavske tiskarne zakonitim lastnikom.

Dunaj, 10. Po vesteh listov iz Brna se je danes zjutraj pričela stavka delavstva, ki hoče s tem izraziti svoje simpatije in solidarnost praškemu delavstvu, ki tudi stavka. Gibanje stavke se je pričelo širiti in grozi ustavitvijo vse javno službovanje. Delo počiva v vseh obratih. Tudi delavci cestne železnice in elektrarne so se priključili stavkočim. Dosedaj niso nikjer kršili miru.

Telegrami.

POSLOVNIK KONSTITUANTE.

Belgrad, 10. Današnje »Službene Novine« prinašajo v obliki naredbe začasnega poslovnik za konstituanto, ki so ga podpisali vsi ministri. Po tem poslovniku bo predsedoval prvemu sestanku konstituante dne 12. t. m. ob desetih dopoldne po letih najstarejši poslanec. Ko se razdele poverilnice se seja zaključil. Naslednja seja bo v ponedeljek 13. t. m. Na tej seji se izvoli verificacijski odbor, ki bo sestavljen iz 20 članov, ki bodo morali dokončati svojo nalogo v sedmih dneh. Tiskano poročilo odbora se razpošle vsem poslancom. 24 ur nato se sklče naslednja seja konstituante na kateri se bo vršila verificacijska debata. Po verificacijski debati polože poslanci nastopno prisego: »Jaz (ime) prisegam pri edinem Bogu in vsem, kar mi je do zakonitostim in vsem, kar mi je do pravde in pravice, da bom v svojem poslanstvem delu imel vedno pred očmi samo dobro kralja, naroda in edinstva države po moji vesti in znanju.« Ključule v prisegi niso dovoljene. Dokler poslanci ne prisežejo, ne morejo vršiti svoje poslanske dolžnosti.

POLOŽAJ NA BOLGARSKEM.

Belgrad, 10. Večina narodnih poslancev je že prišla v Belgrad. Radikalni klub je imel snoči sejo, na kateri je bil izvoljen za predsednika Nikola Pašić za podpredsednika Stojan Protić in za tajnika dr. Manoilovič. Klub je pustil Pašiću proste roke, da vodi pogajanja glede sestave vlade. Zdi se, da bodo tudi demokrati zadovoljni s tem, da nastane Pašić predsednik. — Pred dvema dnevnoma je Pašić konferiral z Pribičevićem.

REŠKI VOZEL.

Rim, 9. Ministrski predsednik Giolitti ter ministri Storza, Bonomi in Secchi so se posvetovali o reškem vprašanju. Kakor poročajo listi, se ministri popolnoma strinjajo v tem, da se mora rapalska pogodba izpolniti in da se zatorej ne more priznati kvarnerska regenca, ako bi D'Annunzio vztrajal pri tem, da se da temu priznavanju pomen aneksije.

ITALIJA EVAKUIRA DALMACIJO.

Split, 10. Iz okupiranega ozemlja prihajajo poročila, da je pričela italijanska vojska po malem evakuirati one kraje, ki po rapalski pogodbi pripadajo nam. Opaža se, da odhajajo vojaški oddelki proti Zadru. Predvčerajšnjem je odšla preko Šibenika artiljerija iz Kutna in Doreša. Zdi se, da bodo vojaški oddelki odšli v Luko, kjer se ukrcajo.

RAZOROŽITEV AVSTRIJE IN BOLGARSKE.

Pariz, 10. Poslanski svet se je na večerajšnji seji bavil z vprašanjem razorožitve Avstrije in Bolgarije. Sklenilo se je, da razorožitev Avstrije pospeši. Namesto Bolgarije, ustanovitvi delavske bataljone, se smatra za kršitev neillyjske pogodbe.

Politične vesti.

+ Posvetovanja strank o delu v konstituantah. Pred sestankom konstituante se vse stranke še enkrat posvetovali, kako stališče bodo zastopale glede ustave v konstituantah. — Demokrati kakor znano v glavnem za vladni ustavni načrt. Predvsem se je pa minister dr. Kukec izrazil proti dovodnemu sistemu. — Radikalci obstoje na načrtu ustave, kakor ga je izdelal dr. Markovič, in se sedaj bavijo boju s kombinacijo bodočih vladnih strank. — Zemljoradniške (kmetiške) stranke se nagibajo k stališču demokratov, ki se v zaupnem času — vsaj kakor poroča nek slovenski demokrati list — zavzemajo baje za izvedbo agrarne reforme brez odkončin, vendar pa so se izrazile, da bi vsaj zakonkrat raje bile v opoziciji. — Slovenski klerikalci so dali svojim zastopnikom nalogo, da v konstituantah odločno zastopajo avtonomistični program, kakor si ga je zamislila SLS. — Komunisti bodo v konstituantah zastopali sovjete, ki jih še m. — Hrvatska zajednica je vladni ustavni načrt zavrgla in gre v opozicijo. — Tudi Radičeva skupina bo v opoziciji. — (Naše socialno-demokratsko republikansko stališče je znano.) — Glede sestave nove vlade radikalci in demokrati že uvedli pogajanja z drugimi sorodnimi lim strankami. Vabno k sodelovanju predvsem kmetiške stranke in Muslimane. Kakor pa vse kaže, bo opozicija zelo močna.

+ Pravi suvereni. Pod tem naslovom piše belgrijski list »Republika«: Jugoslavija odtodno država SHS se njena svojega kralja niti ga je kdaj imela. Srbija je imela svojo dinastijo in svojega vladarja, a imela je to tudi Crna gora. Toda ne Srbije ne Crne gore ni več kot posebnih držav. One ne moreta novi državi vsiliti ne svojega lokalnega imena, ne svojega grba, ne svoje pravočasne vere, ne svoje ustave, ne svoje notranje organizacije pa tudi ne svoje dinastije. Začasno se je z delom političnih činiteljev — ne da bi se vprašal narod — ustvarila državna zajednica z začasnim narodnim predstavništvom in začasnim regentom. Narod ima po svojih izvoljenih absolutno pravico, da to sprejme ali pa odbije. Njegova odločitev ni podrejena nikakoli pravni sankciji, ker ni

enega činitelja, ki bi v novi državi imel neke svoje najvišje pravice. Pri nas tačas nimamo niti stalno urejene države, a kralji vladarja. Dvanajst milijonov naroda ni dolžno sprejeti tistega, kar jim ponuja Srbija, ki je štela vsega štiri milijone. Nova država si more izbrati obliko vladavine, ime, državnega poglavarja in ustanove po svoji lastni volji. Nič se ji ne more in ne sme ničesar vsiliti od tistega, kar je bilo v Srbiji in Crni gori. — Ako Hrvat in Slovenci, ako Srbi iz Crne gore, Bosna, ali Vojvodine hočejo edinstvo, toda ne v monarhiji — kdo jim sme to monarhijo vsiliti? — Vprašanje je jasno in čisto to, ali so najnižji splošni narodni interesi ali pa interesi ene družine? Ali hočejo tisti, ki so na čelu državi in ki so ravno zato dolžni, da žrtvujejo tudi svoje življenje za blagor dežele in naroda — doprinese manjšo in lažjo žrtve, ako se more samo za to ceno ustvariti zanesljivo edinstvo? Ali bi smeli misliti, da je v najvišjih osebnosti manj moralne moči, manj ljubezni za edinstvo, manj požrtvovalnosti, nego so je pokazali priprosti in revni možje iz ljudstva, ki so žrtvovali kri, imetje in življenje zaradi narodnega edinstva? *

+ Državnopravni program SLS. Pod predsedstvom dr. Korošca je večeraj sklenilo načelstvo SLS, da stranka vztraja na avtonomističnem ustavnem načrtu, in odklanja vladni ustavni predlog. Svoje zastopnike poziva, da vztrajajo brezpogojno na Koroščevem ustavnem načrtu. Klub strankinih poslancev ne bo vstopil v nobeno politično kombinacijo, ki ne bi zastopala avtonomističnega programa. — Iz te izjave bi se dalo sklepati, da SLS ne bo več vladna stranka, in da bo dr. Korošec kot minister odstopil za precej dolgo dobo.

+ V Belgradu so se odpejali slovenski socialno - demokrati poslanci večeraj. Samostojni kmetje so se odpejali v četrtek zastopnika J. pa v torek. — Za odhajajočimi so žalostno gledali oni, ki so morali ostati doma in tih je precej.

+ Pred razpisom volitev na Hrvaškem? — LDU poroča: Na seji ministrskega sveta je minister za notranje stvari Drašković poročal o dogodkih na Hrvaškem in prečital poročilo bana dr. Laginje. V političnih krogih se govori, da bodo mandati poslancev Radičeve stranke uničeni, ako ne pridejo v Beograd in da se bodo za te mandate razpisale nove volitve.

+ Zaradi Radiča in njegove skupščine v Zagrebu so vladni krogi v Beogradu precej razburjeni. Ministrski svet se je posvetoval o tem, kaj bi bilo trenutno namerjše storiti. Sklenili so odstop došedanjega bana Laginje, ter da se na njegovo mesto imenuje drug neustrankarski mož. Mi pa pravimo, da gospodje pri vladi iščejo vzpikov za nezadovoljnost in »nepošastjen« položaj na Hrvaškem tam, kjer jih ni — v osebi Radiča. Izvedite radikalno agrarno reformo, kakor jo mi že od zdavnaj zahtevamo in dajte hrvaškemu seljaku, kar je po vseh božjih in človeških pravicah njegovga! Problemi vendar niso nobene uganke!

+ Krvavi boj s komunisti v Pragi. »Jurro« poroča iz Prage, da so se 9. t. m. na večer v Delavskem domu spoprijeli komunisti in oborožena policija. Rudarji bare

proglasajo generalno stavko. Pri spopadnih je bilo mnogo mrtvih in ranjenih. Z ozrom na potek zadnjega socialističnega kongresa v Pragi, smo poudarili, da se generalni štrajk skoro gotovo ne bo dal udelstviti v polnem obsegu.

Gospodarstvo.

Štrajki v Nemški Avstriji.

V Nemški Avstriji so se z elementarno močjo pojavila nova, silna mezdna gibanja: štrajkaško kovinarji in velika kategorija državnih nameštencev, ki zahtevajo povišanje plač. Kakor je obče znano je Nemška Avstrija skrajno pasivna dežela. To se pravi z družimi besedami: Prebivalstvo Nemške Avstrije mnogo manj prideja na polju in izdelava mnogo manj v fabrikah, kakor na potrebuje za svoje prehrano in za pokritje z industrijskimi proizvodi za svoje prebivalstvo. Ves primankljaj mora pokrivati z določevji.

Nemška Avstrija se nahaja v položaju revnega kmeta, kateremu zemlja ne rodi toliko žita da bi imel celo leto za svoj kruh. Kmet, ki ne prideja dovolj žita mora iti sosedu pomagat, da zasluži z najemnim delom toliko, kolikor mu manjka za hrano, katero kuji za svoj zaslužek. Če na pri sosedih toliko ne zasluži, potem mu ne preostane drugega kakor da dela dolgove ali pa strada eno ali drugo. Predolgo stradati se ne da, ker potem človek pronade: dolgov na večno tudi ne more delati, ker tudi kredit ima svoje meje.

Tak je položaj Nemške Avstrije. Cela država strada, ker dohodek od polja in fabrik ni dovolj velik da bi pokrili potrebe vseh prebivalcev.

Zato tudi denar Nemške Avstrije ni mnogo ali nič vreden. Denar je nakaznica na tisto blago, katero imam jaz v svojih rokah. Če na država nima blaga, tudi nakaznica na tisto blago, ki ga nikjer ni, ni nič vredna.

Če hoče Nemška Avstrija kupiti žito pri nas plača s svojimi kronami. Mi želimo te krono kot neko vrednost le tako dolgo, dokler vemo, da bomo za ta denar v Nemški Avstriji lahko kaj kupili. Kadar pa v dno da tega blaga ni tam, potem damo za nemško krono vedno manj blaga, nazadnje celo nič. To se pravi da je kurz nemške krona padel.

Jasno je, da mora avstriska republika plačati za isto količino n. dr. za 1 kro moke, mnogo več kron kakor so te krone manj vredne. Kolikor manj je vreden denar toliko več ga mora biti. V sled tega mora tudi posameznik za kilo moke plačati mnogo več kakor je plačeval takrat ko je bil njegov denar še mnogo vreden oziroma ko je bila nakaznica na blago — in denar nič drugega ni — še popolnoma pokrita z blagom ki je res bilo tu.

Vrednost nemško - avstriskega denarja pa vedno bolj pada zato, ker

vedno novega tiska. Na ta način odnada na eno blagovno ednico vedno več denarnih ednic, od katerih je potem seveda vsaka posamezna manj vredna. Kdor na hoče živeti, kakor je živel prej, mora vsled tega od države ali pa od podjetnika zahtevati več denarnih ednic, t. i. večjo plačo.

Zato si Avstrija ne more pomagati drugače, kakor da dela dolgove, dokler še kdo kaj posodi. Potem bo na prišel neizogibni »krah« ali gospodarski ali politični ali na obo.

Pri nas je v tem ozru položaj drugačen. Možejo bo v kratkem, če bo konstituita delala, ravno nasuroten. Če bo konstituita delala, bo vrednost naše denarja zrastle, torej bodo cene padale. To bo izzvalo krizo, katere tendenca bo da se delavske mezdne znižajo. Ali bo na nastopila brezposelnost. Zlo bo eno, zlo bo drugo. Zato si na mora našo delavstvo, ako namerava kakšen štrajk natančno predvideti kakšen je naš lasten gospodarski položaj. — Dunaj za nas ni več merodajen.

— Izvoz tobaka. Ker se je v vseli državi doslej največ rabil tobak slabše vrste in ker se je doslej pridelalo največ tobaka boljše vrste, vsled česar razpolaga uprava monopolov z velikimi zalogami predelane tobaka boljše vrste, je odrejeno, da so dovolj izvoz tobaka do 100 vagonov. Izvoz je oproščen vsake carine in se more tobak izvažati v poljubnih množinah, ki pa ne smejo prekoračiti določenega kontingenta.

— Nemška odškodnina naši državi. Dobro poučeni krogi trdijo, da je reparacijska komisija v Parizu sporočila naši vladi, da dobi naša država 10.000 konj, 15.000 krav in 65.000 ovac kot odškodnina, ki jo ima Nemčija plačati zaveznikom. Ministrski svet bo imel nalogo, da organizira transport in razdelitev te živine v naši državi.

Vestnik Svobode.

Dramatični odsek »Svobode« ponovi na splošno željo v nedeljo, dne 12. t. m. veselo igro

»CIGANI«.

Predstava se prične ob 6. uri zvečer, in sicer vsled tega, da morejo posetiti predstavo tudi osebe, ki stanujejo v mestu. Vstopnice se dobe v predprodaji v prodajalni konzumnega društva na Glincah in v Rožni dolini in na dan predstave pri Travnu od 10.—12. ure dopoldne in od 5. do 5. ure popoldne.

Dramatični odsek »Svobode« v Trzču priredi v nedeljo dne 12. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani kons. društva za Slovenijo pri Toncu veselo igro v treh dejanjih »Nebesna zemlja«. Vstopnina I. vrste 8 kron; II. vrste 6 K; III. vrste 4 K; stojišče 2 K. Med odmoru svira godba na tok. — Dramatični odsek »Svobode« Tržče.

Ženski del, tel. odsek »Svobode« v Ljubljani vabi vse mladenke, željne fotografije, na sestanku v »Svobode« (Set. n. 6.) v soboto ob 7. uri zveče.

ZLATOROG

„ZLATOROG MILO“

ZLATOROG

da najlepše perilo.

Glavno zastopstvo za Kranjsko:

R. BUNC in drug LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 7. Prva marib. tovarna mila, preje C. BROS, Maribor.

LISTEK.

Zvonimir Kosem: Požigalec. (Dalje.)

Kaj to če te on starejši! Zato ker te nisi bo on gospodar in jaz hlapec? — Ali je to pravica? Poslušajte me kristjani: Živel je nekoč oče, ki je imel dva sina Andreja in Jakoba. Pa oče nenadoma umre in sinova ostaneta sama na lemem, velikem gruntu. Pa se domisli starejši sin, Andrej in pravi: »Jaz se bom ta prednost oženil. Starejši sin sem — razumeš? Na, tu imas sto goldinarjev Jaka. Velik in prostran je svet. — Bog ti dai srečo, koderkoli boš hodil!« kaj stori Jakob? Gre k sodnikom iskati si pravice. Pa glette kristjani in strmito: postave pravilo, da ima prav Andrej. Jakob pa da živi v veliki zmoti. Takrat Jakob obura nad človeškimi sodniki, obura nad pravičnostjo: in v tem obnubi gre in zažve bratru kaščo in kozolec. — Zdat na nai bi šel in va prosil za odpuščanje, zato ker me je iz moje lastne hiše nahnil v tečo? Ponižal nai bi se pred njim. Ki mi te samovoljno ubil dušo... da ubil, ubil...

Natrd je zabobnal hlapec s prsti po mizi, nato pa je udaril po njej z vso močjo s pestjo, se sunkoma dvignil s klopi in se široko razkoračil sredi sobe. »Dobro pereš zamorca, Jaka, ampak opravi ga ne boš! Sto goldinarjev, malo manj ali malo več — kaj tisto! Glavno je in ostane: Andrej je starejši... »Starejši je, zato je pravica na njegovji strani!« je živahno začel: »Ala Mrežarica in globoko zavzdihnila, kakor zavzdihne spovednik nad grešnikom, ki je popolnoma obupal nad njim. Nisem mislila, da si tako trmast, Jaka... Ampak jaz se ne bom nič več prepirala s teboj. Naredi, kakor hočeš — če prosiš brata za odpuščanje ali ne — to je tvoja stvar — samo to glej, da se pobereš proč iz naše hiše... Dovolj dolgo si se valjal in rohnel pri nas na peči... Tako, Jaka! Da boš vedel, da ostanem pri tem, kar sem ti zjutraj povedala!« In ženica je vstala ter odšla kašljaje iz sobe. »Prav so ti povedali — mater bi ubogal, Jaka, pa bi ti ne bilo nikoli žal!« je povzel zdaj hlapec. »Sedem let si se pokoril... pa si zdat boli divji, kakor si bil kdaj poprej... Fej, Jaka, — ali te nič sram?

Peč se je stresla — Jakob se je premaknil na svojem sedežu, zamahovaje z rokama in nogama, kakor poblaznel. »Ljudje krščanski — če ste sploh ljudje — — — pa saj niste... žival ima več srca, več pameti, več zdravega razsodka: komu pa sem do zdaj razlagal to zgodbo o pravici in krivici? Gluhim stenam sem pripovedoval, ne ljudem... Kamen bi se moral omehčati... vi pa — — — In Jakobu so vzdrhtela ramena v krčevitem joku. Globokopognien, obraz v dlaneh, je tulil in zavijal s peči s prav nič človeškimi glasovi, pretresljivo in v srce scgajoče, kakor tuli in zavija od ljudi zapuščen pes, sredi najhujše zime opolmoči na ledeno ulico vržen, Hipoma pa se je umiril; počasi se je splazil s peči, otrsel se prahu, ki se je držal njegovih razcapanih hlač, pomaknil si zmečkanj klobuk globoko na oči in pristopil k mizi. »Martinek, vesel bodi, vrisaj in poj: ne bo ti me treba potiskati čez prag, sam od sebe grem iz te vaše gostoljubne, zares krščanske hiše... Ne morem več... mera je zvrhana! Zdat je vsega konec. Grem in se obesim. Adijo!« Zabam v mlaki pojdi to pravit, ne menj! je zagodrnjal hlapec neje-

voljno. »Sicer pa — obesi se, če se hočeš — kaj to mene briga... samo da mi izgineš že enkrat izpred oči!« »Nič se ne boj, ne bom ti več delal nadležje!« V veži so zadržali počasni koraki. »Odprl, Martinek, večerjo nescem...« se je oglasila zunan Mrežarica. Hlapec je hitel odpirat vrata. »Zdat na pojde, mati!« je veselo pomežiknil z očmi starki. »Ampak veste, kaj pravi? Da se bo obesil!« Ženici bi bila padla skoraj skleda iz rok, tako se je prestrašila. »Jezus, Marija — da sem morala še kaj takega dočakati na svoja stara leta! Da se v moji hiši govori tako pagansko!...« — je s tresočim rokama postavila večerjo na mizo in omahnila na klop, hlapec pa je vzel iz mizega predala troje žlic in jih razvrstil okrog skleda. »Ali se ne bojši Boga, Jaka?... Take besede — obesil?... Križani Bog!...« In z grozo v očeh je pogledala Jakoba, ki je stal nepremično kraj mize; izpod vegastega klobuka se je režal sivi lobanji podoben obraz, in iz globokih jam, iz oči, je plapolal zelenkast ogenj.

„Molimo in jejmo, mati!“ je rekel hlapec. „Kdo pa nai poslušal norca in se razgovarja z njim?... Tega človeka tako ne bo nikoli srečala pamet, pa če bi živel še sto let!“ »Večerjat le še pojdi, preden greš od naše hiše!« se je ozrla Mrežarica in porinila žlico pred Jakoba. »Ne maram, da bi okrog raznašal, češ, ...od hiše so me spodili kakor psa, in še brez večerje. Čeprav sem ves dan fižol luščil na peči!... Če si že toliko časa jedel pri nas, ko te nihče ni prosil in vabil k mizi, ti tudi zdaj ne bomo žlice skrivali! Ker pravzaprav si je siromak...« »Nič siromak, mati! Nai le gre drugam zabavlat, da bo poskusil, kako ga bodo poslušali drugod!« — se je vzravjal hlapec, vihale si svoje osive še šestinaste brke. Seveda se širokousti, da se bo obesil. Ha-ha! Obesil?... Ravno toliko, kakor naš maček, ki čeni zdalje na zavečku! Mirno tu je poslušal Jakob; ravno tako mirno se je zasuknil tudi k vratom in pritisnil na kljuko; preden pa je odprl vrata, se je enkrat in zadnjič obrnil proti mizi, kjer sta sedela hlapec in Mrežarica, in oči so mu pomenljivo zažarele. (Konec prihi.)

Dnevna kronika.

Podražitev premoža? »Slov. Narodna poročila, da je trboveljska premogokopna družba zopet povzela cene premoža in sicer pri vsakem moterskem centu za eno kuno 61 vinarjev, ne da bi bila o tem kaj obvestila. Dolžnost vlade je, da se o upravičenosti vsakršnega zvišavanja cene prepriča in potem potrebno ukrene v korist konsumentov!

Nova stanovanja. V kolikor se je letos začelo z zidanjem stanovanjskih hiš v Ljubljani, je soditi, da bo Ljubljana do konca spomladi imela 65 do 70 novih, manjših rodbinskih stanovanj. S tem seveda se zaneskrat ne bo konec pomanjkanja stanovanj.

Ljudsko štetje se prične v vsej naši državi 31. decembra t. l. Štetje bodo izvedle občine.

— K vsem o špolarstvu ameriških pisem na ljubljanski glavni pošti. Iz časopisnih poročil je občinstvu znano, da si je na ljubljanski glavni pošti nekaj mlajših uradniških moči prisvojilo iz pisem, ki prihajajo iz Amerike v Jugoslavijo, denarno vsebino in pa deloma tudi pisma sama. Stvar preiskuje sodnja in poštna uprava z vso intenzivnostjo. O uspehu preiskovanja se bo kasneje obvestila. Da se ne ponovijo take in slične manipulacije z ameriškimimi pismi, se ustanovi pri ljubljanski špediciji poseben oddelček, kjer se bo prejemala in odpravljala ameriška pošta oddeljeno od druge tužemske pošte. Pozivljamo istočasno vsakogar, ki bi imel v rokah kakšno pismo iz Amerike, pa ne bi bil prejel v pismu naznanjenega zneska, da v svrhu daljšega preiskovanja tako pismo pošlje poštному in brzojavnemu ravateljstvu. Vendar moramo občinstvo v izogib nepotrebnim reklamacijam že sedaj na to opozoriti, da poštna uprava po poštnem redu ne jamči za vsebino pisem, temveč somanipulirajoči uradniki sami za vso škodo odgovorni.

Malomarnost šolske uprave v Mariboru. Iz Maribora nam poročajo, da v mariborskih šolah še sedaj noče pustiti šolska uprava kuriti. Otroci pridejo vsled deževnega vremena v zadnjih dneh v šolo mokri, v mnogih slučajih imajo strgane čevlje in taki morajo ves dopoldan sedeti v mrzi sobi. Pri takem stanju naj učence pazno sledi pouku? Več staršev vsled tega sploh noče poslati svojih otrok v šolo, ker ne želijo, da bi si otroci pokvarili zdravje. — Dolžnost mestnih šolskih svetov je, da ta nedostatek takoj odpravijo.

Minister prosvete je podpisal sklep, da se povišajo študentske za državne stipendije v inozemstvu, in sicer od 250 na 400 frankov na mesec.

Podobiranje študentij in podpor za stanovanje in hrano slušateljem univerz. Uredba o podobiranju študentij in podpor objavljena v »Uradnem listu« z dne 9. t. m. določa: Stipendijo in podporo za stanovanje in hrano lahko dobivajo dijaki, katerih roditelji ne plačujejo več nego 30 dinarjev neposrednega davka, samo podporo za stanovanje in hrano pa dijaki, katerih roditelji ne plačujejo več nego 60 dinarjev neposrednega davka. Nadaljni pogoji za prejelca študentij in podpor so ti-le: zrelostno izpričevalo z dobrim uspehom, redno opravljanje predpisanih izpitov, opravljanje kolokvijev z jako dobrim uspehom in redno pohajanje predavanj in seminarjev. Višina študentij je za dijake vseh univerz 200 dinarjev; višina podpore se določa po krajevnih razmerah posameznih univerz, po splošnih razmerah in državni potrebi. Prijave za študentske vlagajo dijaki početkom vsakega semestra za študentske določeno administrativnemu uradniku na univerzi. Na koncu prijave mora vsak izjaviti, da jamči za njeno točnost s svojo častjo... Dijakinje prvega semestra na pravni in medicinski fakulteti ne morejo dobivati ne študentske ne podpore.

Dr. Milana Ogrizoviča so bila poverjena predavanja iz srbohrvaškega jezika v posebnem tečaju za slovensko slušateljstvo na kr. višji pedagoški šoli v Zagrebu.

Sole zapro! Vseled pomanjkanja stanovanj v Osljaku in ker učitelji in profesorji ne dobe stanovanj je zagrebška vlada zakročila osiješki občini, da ji zapre vse sole, če takoj ne preskrbi učnim močem stanovanj!

Varstvo ptic. Mestni magistrat ljubljanski opozarja na razglaslo varstvu koristnih ptic, ki je nabit po mestu.

Važno za one, ki prosijo za obrtna dovoljenja. V smislu predpisov začasnega finančnega zakona smejo obrtna oblastva izdati obrtne liste, koncesije ali kakršna koli druga taka dovoljenja, ki so v zvezi z dohodki za onega, komur se podede, le takim osebam, ki se izkažejo z uradnim potrdilom, da s plačanjem davkov niso zadolženi. Stranke, ki prosijo pri obrtnih oblasteh za obrtne liste ali druga podobna dovoljenja, opozarjamo, da v lastnem interesu priloge prošnji potrdilo pristojne davčne oblasti, da so poravnale vse davke za pretekla leta in za minulo polovico tekočega leta, ker bi se sicer prošnja ne mogla upoštevati.

— Poštno in brzojavno ravateljstvo objavlja nastopno odredbo: počenši z 9. decembrom t. l. se pobirajo pisma iz poš-

nih nabiralnikov v Ljubljani ob 9. in 18. po vsem mestu, ob 13. pa v notranjem delu mesta. Nabiralniki pri poštini uradih se izpraznjujejo pred vsako odpravo pošte.

— Prvi jubilej lista »Sport«. Prvi športni list »Sport« objaja svoj prvi jubilej. Izšla je namreč ravnokar 25. številka v izredno krásni obliki s 6 prekrasnim zimbko - športnimi slikami v modrem tonu. Doslej še noben ilustriran slovenski list ni imel tako lepih slik. Veselimo se tega jubileja ter želimo listu »Sport« mnogo uspeha in obilo naročnikov!

Izprod ljubljanske porote. (Socialna slika iz trgovin.) Včerajšnja prva porotna razprava je podala težko socialno sliko v velikih trgovinah Ljubljane. Emilija P., 22letna prodajalka se mora zagovarjati zaradi tatvine manufakturnih predmetov v trgovini Schwab et Bizjak. Obtoženka priznava, obenem pa slika svoj bedni socialni položaj. Začetna mesečna plača 24. junija 19 je bila 280 K, tvrdka ji je 1. julija 29 povzela na 616 K. Za hrano je v gostilni morala plačevati 720 K, ker na očetovem stanovanju niso kuhali. Tekom razprave se odkrije čedna metoda te tvrdke v navpičnjem cen. Obtožena pove javno, da je to tvrdka pri vsakokratnem povisku tržnih cen »prenumerirala« cene starih zalogam blaga. Fakturno cenl tvrdka blago na 18 tisoč K. — Emilija P. je bila obsojena na eno leto ječe.

— (Konjski tat.) Gorenjski kovač Ivan Poklukar je septembra ukradel posestniku Mihi Hrovatu v Podkorenju eno kobilo z žrebetom v vrednosti 14500 K. Preko Karavank jo je odpeljal v Beljak, kjer so ga preleteli. Obsojen je bil na 15 mesecev težke ječe. — (Rop.) Roman Režek je kot vojak v družini treh tovarišev na pustno nedeljo popolnoma oropal in opleni na samotni stoletji Lužarjev nini v Selih pri Panchi. Njegovi tovariši so bili že pri zadnji poroti obsojeni na 5—15 let ječe. Režek je bil obsojen na 16 let težke ječe.

Nenavadna smrt. Mali sinček Vladimir Božič na Viču je postal žrtev čudne opekline. Mati Roza, elektrotehnikova žena, je kuhala kosilo. Vladimir je sedel pri mizi ter jedel klobaso. V tem pride v kuhinjo njih prijateljica. — Vladimir poskoči v njej, pri tem pa pade tako nesrečno proti steni, da je prevrnil lonec z vročo juho. Juha se nanj polije, Vladimir zadom tako hude opekline, da je tekem dveh ur izdihnil.

K poštnim defraudacijam. Doslej je bilo aretiranih osem poštinih uradnikov v zadevi ameriških pisem. Poslednji je bil dne 6. t. m. aretirani poštini aspirant, 21 letni Rudolf Klampfer, ki prizna, da je izmaknil 100 navadnih ameriških pisem z okoli 40 dolarji.

Tatvine perila. Pericam v Stepani vasi in drugod je bila pokradena velika množina perila. Tudi v Spodnji Siskli je bila te dni velika tatvina mokrega, na prostem se sušечеega perila. Tekom zadnjim dni je bilo za 10.000 K perila pokradenega.

Tatvine sukenj. Po ljubljanskih kavarnah se silno množe tatvine sukenj. Tatvine izvršujejo premeteni, v tel stroki izvezbani tatovi.

Okradena ljubljanske branjevke. V popoldanskem dojenjskem vlaku je drzna žepna tatvica — verižnica s tobakom izmaknila štirim ljubljanskim branjevkan denarice s skupno vsoto 6500 K. Oskodovane branjevke so opazile tatvino pri Novem mestu. V vlaku je bila velika gnječa.

Ustrelil je očeta Jožef Spendal v Velikih Kmpoljnih pri Muļjavi. Oče Spedal je bil posestnik in se je pravkar vrnil iz Amerike. Ker sinu ni hotel prepustiti gospodarstva, sta se v planosti sprla in sin je očeta ustrelil z revolverjem v trebuh. Oče je umrl, sin pa so zaprli.

Original. Stražnik pripelje 50letnega Nikolaja iz Jaske na policijo — zaradi nerazena na Marijinem trgu. Uradnik ga vpraša, zakaj berači. Nikolaj: »Gospod komisar! Imam to navado, da se vsakemu gospodu, ki ga srečam, lepo poklonim!... Uradnik: »Pa ste na Marijinem trgu beračili!... Nikolaj ogorčeno: »Kaj na mumem za to, če sta mi na moj poklon dva gospoda vrgla po dve kroni v kapo!... Izročili so ga sodišču, ker so gospodje na policiji prohtni takim poklonom.

Izpred celjske porote. — Jože Zeiger in Ivan Geršak sta ukradla živino, obleko in drugo do konjiškem in smarskem okrugu in bila vsled tega obsojena prvi na 5 let, drugi na poltretje leto. — Janez Javorin je zato, ker je v Zidanem mostu krajevarne predmete iz železniških voz obsojen na 18 mesecev težke ječe. — Jožeta Neubauer služkinja pri Antoniju Obad v Celju, je zadnji ukradla raznih stvari v vrednosti 10.000 K. Zato je bila obsojena pred poroto na 18 mesecev težke ječe.

Grožen zločin se je pripetil na vlaku, ki je ponoči vozil na progi Subotica-Baja. Neznani zločinci so med vožnjo zagnali strojevodjo v ogenj kotla lokomotive. Zaprli so tri osumljeni kurjače.

»Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah Drž. posredov. za delo v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Mur-

ski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 28. novembra do 4. decembra 1920. dela 130 moških in 70 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 167 moških in 46 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 213. V delo se sprejmejo: strojevodje, ščetarji, puškariji, urarji, mizarji, elektrotehniki, brusarji za jedilno orodje, tiskarska vlagalka, restav. blagajničarka, vzgojiteljica, likarica, perica, pletilka, vajenci, vajenke itd.

Državni pravdnik v Zagrebu je dvignil vsled kmečkoga upora na Hrvatskem obtožbo zoper 87 vsajnikov. Obtoženi so prestopkov tatvine in ubolev, katere so obtoženci izvršili v Kašini in okoliskih krajih.

Zagrebška občina bo nakupila za prebivalstvo Zagreba potom svoje aprovizacije večje količine moka v Banatu in Jajcu ki jih v Zagrebu zelo primanjkuje. Moko bo nakupila baie vsled tega, ker se nadeja, da bo v doglednem času še dražja kot je sedaj. No, lepo nas tolažijo!

V Zagrebu je radi previsokega veselečnega davka prenehalo igrati mnogo glasbenih band po javnih lokalih. Stvar bi niti pr nas ne škodovala, saj človeka že ušesa boljjo od kanibalške godbe, ki lo slišiš vsak večer po raznih ljubljanskih kavarnah in gostilnah in ki nima drugega namena, kot da nekoliko pospeši prebavo debelih verižnikov in kvari že itak slabi muzikalni okus ljubljanske publike.

Najdba potoplenih ladij vlačilca pri Kovinu. Vodno stanje Donave in Save je deloma tako nizko, da ga že dolgo ne pomnijo. V donavskem rokavu pri Kovinu so sedaj našli pet ladij vlačilnic, o katerih niso zadnji dve leti nišesar vedeli. Ko je oktobra 1. 1918 došlo do poloma Avstro-Ogrske, s na begu iz Srbije prišle omenjene ladje do Kovine, odkoder jim ni bil beg več možoč. Posadka je ladje potopila v rokavu Donave. Ladje so bile že popolnoma zasute s peskom in prerastle s protjem. Iz dimnika ene izmed ladij so rastle sedaj že mlade vrbe. Nekaj stoim delavcev je takoj pričelo z dviganjem potoplenih ladij. Ladje so vredne okoli 20 milijonov dinarjev.

Kulturni vesnik.

Proslava druge obletnice smrti Iv. Cankarja se vrši danes zvečer ob 8. uri na univerzi. Predaval bo g. dr. I. C. Oblak o Cankarju, slovenskem človeku, predstavljaju narodove duše.

— Javno predavanje se vrši danes 12. t. m. ob 10. uri dop. na univerzi. Predava g. univ. prof. dr. F. Veber iz cikla »Telo in duša« II. del (nadaljevanje in konec II. dela): Antični, srednjeveški, moderni dualizem in energetični monizem, III. del se vrši potem v četrtki zvečer, za IV. del bomo pravočasno objavili.

— Koncerti orkestralnega društva pod vodstvom prof. Jeraja so od lani elitni in največji simfonični koncerti Glasbene Matice. Naj ne zamudi nihče letošnjega prvega koncerta v Unionu v ponedeljek 13. t. m. ob 20. uri.

Dopisi.

Hrastn'k. Vsi smo težko pričakovali konec volinega boja ker smo si mislili da bomo potem res začeli delati v blagobit delavstva. Al' komunisti še vedno napro obrekujejo. V tem se odlikuje »ober-komunist« in obenem »ober-klrikalec« ki ga je »Naprejš« že v št. 273 omenil. To klerikalno dušico vidite skoro vsako nedeljo lina na svoji britni glavič klabuk z velikimi kraji, rdečo kravato in ves zatopljen koraka proti Dolu zatopljen v misli kaj da bo s komunisti na onem svetu. Dne 2. t. m. se je kar v čakalnici ord več sto delavci spravi na razne stareše soderuje češ, da so oni krivi da so blaevine rudarske zadruge, bratovske škiančice itd. prazne. Pri tem svojem laganiu le imenoval tud' ene-ega izmed naših najstarejših zaunnikov in rekli da je on to zakrivil. Čerav je gola rečnica da ta naš zaunnik ni imel pri nobeni teh blaevah kaj opraviti. Unamo, da se bo »komunistu« to nieroovo obrekovanje dokazalo med sodnijo.

Iz Celja. V našem malem mestecu imamo različne trgovce, solidne in nesolidne, take z obrtno pravico, pa tudi take brez nje. Naj izpregovorim tu o takozvanem Gosposdarskem uradu tukajšnjega okr. glavarstva! Ustanovljen še pod ranjko Avstrijo, med vojno, v namenu, oskrbovati krajevni trg z živeznimi potrebščinami po nizkih, ubožnejšim sloyem pristopnih cenah, je že davno pozabil na to prvotno svojo nalogo. Danes trguje v velikem obsegu na debelo in drobno z vsem mogočim in nemogočim ter prodaja naprej trgovcem, z dobičkom seveda. O kakem reguliranju krajevnih tržnih cen ni kajpada niti govora. Kdo pa bi se za to še danes zmenil! Ali so stvari na trgu revnejšemu ljudstvu dosegljive ali ne, ali proletarski delavec, učitelj, uradnik itd, te cene zmoro

ali ne, to je gosposdarskemu uradu kr. okr. glavarstva v Celju deveta brigla in tako je nastal v tem uradu novi kapitalisti govori se celo o milijonskem dobičku. Brez obrtnega lista, brez plačevanja davkov se gromadi tu dobiček! Obalnstiki istega kr. gosposdarskega urada znajo biti zelo strogi — proti drugim!

Št. Vid pri Slovenjgradu. Od nas pa nitišlal svet že dolgo nobene besedice. Pa tudi ni bilo potreba. V cerkev smo hodju vedno kot kristjani in gospod župnik se skrbeli, da smo bili o volitvah poučeni. Hočemo malo opisati, kako parado so nam gospod župnik napravili na dan volitev. Povabili so nas volice in tudi nevollice »župnišče, kjer so nam po kristjansko postregli z vsem, s čajem, žganiem in mostom. Vsi smo se odzvali I zakaj pa ne? To ni vsak dan. Pa tudi najbrže ne bo več kmalu, ker volitve so v Jugoslaviji redka stvar in gospije župniki so le tistokrat strašansko dobrotni, kadar je treba glasove za črno stranko. Tudi gostovanje je imelo namen, da se občane pridobi, da volijo dr. Korošca. Ko smo se navžili, hajd na ulico. Najpej okincan konji, potem zastava in zraven gospod župnik Eric Rapulsk, zanjim pa drugo občinstvo v dolgi procesni. Cijlj je bil voliče Št. Iij pod Turjakom, kjer so volile tri občine. Da bi vi veden, kako začuden obraz je gospod naredil, ko je bil naznanjen rezultat izida volitev na tem volišču. Teh prokletih socialistov, koliko jih je, odkod jih je vrag prinesel, da jih je toliko več kakor klerikalcev. Da, časi se izpreminjajo in tudi možgani so se marsikaterem razčistili in tako pravi vsak, proč s klerikalci in krogljice so padate v četrto skrinjico.

Iz Belokrajine.

Črnomelj. Zelo priporočljiva tvrdka in S. Benedik I sin. lesna industrija v Črnomlju in sicer iz nastopnih razlogov: Tvrdka se v prvi vrsti nikakor ne more sprijazniti z osemurnim delavnikom. Delalo se je pri tem podjetju — ne oziraje se na tozadevni zakon — po 9 do 10 ur dnevno za sramotno plačo od 22 do 28 K na dan! Ko se je pa Osrednje društvo lesnih delavcev v Ljubljani zavzelo za svoje sotrpine zaposlene pri tvrdki Benedik in isto oblastvanim potem prisililo vpoštevati osemurna, si je izmislil poslovodja Slapičar posebea trik, in sicer ta, da je plačeval delavce po 3 K na uro, tako da so delavci zaslužili komaj po 24 K na dan! — In iz tega naj si

kupijo hrano, obleko in obuvalo? Stotvediem in kurjačem lokomotiv je pa oztregnili takomenovanj »Waggonovca« (K 1.20 za vsak voz) in čezurno plačo! Dne 12. pr. m. je pa sklenila tvrdka na posredovanje tainika Osrednjega društva lesnia delavcev in vladnega zastopnika poverenikstva za socialno skrb pogodbo, na poalagi katere se je zavezala plačati delavcem vseh kategorij 50 odstotni povisek plače od 12. pr. m. nazaj do 1. julija 1920 naknadno in od 13. pr. m. naprej pa še za 25 odstotkov, torej skupno od 13. pr. m. za 75 odstotkov, vse nadure za nazaj in v prihodnje. vrhu tega še s 50 odstotnim povisekom osnovne plače, katere pogodbe se pa tvrdka Benedik ne drži, kajti delavce z dnevno plačo in akordante je izplačala 26. pr. m., jim pa pri tem odtegnila, oziroma ni izplačala, 50 odstotnega poviska od 12. pr. m. do 1. julija 1920. Uslužbenci z mesečno plačo pa do danes sploh še niso prejeli svoje plače! Kakor se sliši, splošni tvrdka ne namerava 50 odstotnega poviska od 1. julija do 12. novembra izplačati in je še poskušala pridobiti par uslužbencev — seveda proti primerni podkuplini — zato, da bi pregovorili druge k odstopenju nilnovih zahtev. Tudi se je izrazil podjetnik sam med vožnjo iz Črnomlja v Ljubljano v železniškem vozu, da bi bil moral na poalagi storjene pogodbe izplačati od 400.000 kron več kot dosedaj, je pa izplačal le 200 tisoč K in misli da bo to zadostovalo kaj pa ne veriamemo. Prihodnič kaj več.

Društvene vesti.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani. Da se zamorejo tudi zainteresirani zdravniki iz dežele ndeležiti mesečnega sestanka, dne 14. t. m. na porodiškem oddelku javne bolnice v Ljubljani, se prične isti že ob pol 4. popoldne. — Odbor - k

Poslano.*

Podpisana tvrdka opozarja tem potom vse interesente, da nima nič skupnega z gosp. Albert Sandrinom ter ne odgovarja za istoga dejanja.

I. SANDRIN, trgovina usnja, Ljubljana, Mestni trg 6.

* Za vsebino je uredništvo odgovorno v zmlisu zakona.

Izdatelci: Ivan Milnar.
Odgovorni urednik: Jak Vehovec.

Po zelo znižani ceni nova **Dvokolesa.**

plašči, zračnice, silvalni stroji in vsakovrstni deli, karbitno svetilke, gorilci itd. Sprejmejo se v popravilo dvokolesa in razni stroji.

F. BATSEL, LJUBLJANA, Stari trg št. 28.

Nekaj za Vas!

Racionalno negovanje lepote.
Hečete li obraz in roke racionalno negovati, pege, mozolce odpraviti, hrupavo kožo mladostno in prožno napraviti, uporabite Fellerjevo pravo Elza-ozbravno in kožo-ovarjujočo pomado! I veliki porcelanski lonček 15 — K Elza toaletne umivalne pastile 1 škatljica 10-50 K. Pomada za ustnice 2 — in 4 — K.

Idal vseh mil
je Fellerjevo Elza lijino mlečno milo 19 — K. Tekoče li jino mleko 12 — in 15 — K. Najfinjši Glycerin 6 — in 30 — K. Vaseline po 3 —, 7 — in 12 — K. Neškodljivi puder za obraz v vrečah po 5 — K. Barvilo rdeče za obraz 10 pisem 20 — K.

Puder gospe, k. tera se v to razume
je pravi dr. Kluger-jev Hege-puder, bel, rosa, velike elegantne škatlje 24 — K.

Kurja orosa
bradavice, irdo kožo, odpravljata brzo in temeljito Fellerjev turistovski obliž »Ela« v škatljah po 5 — K in 7 50 K in Fellerjeva turistovska tinktura steklenica 10 — K.

Fini Parf mi
francoski, originalne steklenice 40 — K; na tehnicu od 20 — K naprej Sachet (ovilek dišečega praška za perilo) 8 — K.

Kaj se vsak dan potrebuje?
Angleški obliž 2 — K. Lysoform 60 — K. Popolni Irrigator najboljši 150 — K. Pravi Lyol 30 — K. Kafa 3 — K. Kafne kroglice 5 — K. Arnika 6 — K in 30 — K. Po smerekovem gozdu dišeči parjem za sobe 35 — K. Konjak 30 — K. Malinov soč 30 — K. Kina železno vino 30 — K. Esenc za rum 7 — in 35 — K. Kineški čaj na tehnicu od 3 — K naprej.

Pri vprašanjih
naj se prilože poštna znamka za odgovor.

Naročila se adresirajo na:
EVGEN V. FELLER, lekarna,
Stubica donja, Elsatrg 134. Hrvatska.

Po zelo znižani ceni nova **Dvokolesa.**

ŠTAMPILJE
GRAVEUR
ANT. ČERNE
LJUBLJANA
SVOBODNI TRG 1

Klobuke in slavnike
vseh vrst od preprostih do najfinjših dobite vedno v tovarni za slavnike in klobuke
FRANJO CERAR,
v Stobu, počta Domale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi vsa tozadavna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani se sprejemajo pri tvrdki Kovačević i Teršan v Prešernovi ulici 5, kjer so tudi vsi vzorci vedno na razpolago.

KAJO DELIC,
zlatar in draguljar
Ljubljana
zlatarsko in draguljarsko delavnico za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebrvanje. V zalogi ima zlatine in srebrnine, poročno prstane po vseh vzorcih in merah, uhane i. t. d. Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah, ali pa izmenjava za novo blago.

Amerikansko strojno OLJE
olje, lahko, za vretena, olje za transmisije, olje, strojno, za poljed. stroje, olje, strojno, za težke stroje, olje za avtomobile, lahko, olje za avtomobile, izred. težko, olje za cilindre, olje proti prahu.
Glavna zaloga: Medic, Rakovc & Zankl, d. z. o. z. prej A. Zankinov str. ov.

Kdor si želi nabaviti pristnega in znanega
haložana
naj se blagovito poslužiti tvrdke: Prva haložanska trgovina z vinom ANTE KORENIAK in drug pri Sv. Barbari v Kaložah.

Pred nakupom vsakovrstnih izdelanih oblek, jahalnih hlač, površnikov, rangianov i. t. d. si oglejte zalogo
Konfekcijske Industrije „Frände“
Ljubljana, Emonska cesta 6.
Brzjaviti: Derenda — Ljubljana, telefon interurban številka 819. Brno — Prostějov (Čehoslovaška)
ter boste prepričani, da je vsestransko v kakovosti in izdeljavi prva v Jugoslaviji, ter nima nikake konkurence v svojih nizkih cenah.
Večja naročila po meri. Samo na debelo.
Lastna izdelovalnica perila in čevljev.

Usnjarska tovarna Carl Pollak v Ljubljani izdeluje zopet priznana najboljša usnjata
gonilna Jermena
za vsakovrstne stroje in pogone,
kože za prevleko mobilij
specijalnega stroja in najokusnejših vzorcev.

Modna trgovina **A. Šinkovic nasl.** Ljubljana, Mestni trg

Na drobno! Na debelo!
ČAJ
Jos. Fabiani,
Ljubljana, Prešernova ulica 54,
nasp. oti glavne počte
Telefon interurban 148.
Velika zaloga špicerijskega in kolonijalnega blaga, likerjev, -- namiznih in dezertnih vin --

Gradbeno podjetje ing. Dukić in drug
Ljubljana, Resljeva cesta 9.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Češko-jugoslavenska knjižara **J. Herejk u Zagrebu,**
Hatzova ulica 15
preporuča nabavu beletrističnih i znanstvenih knjiga svih jezika. Vanjske naručbe obavljaju se brzo i točno.

Svakovrstne božične, novogodišnje kao i ine **razglednice**
nadalje svakovrstnog papira kao i papira za štampati nudi na veliko i na malo a uz povoljne cijene
češko-jugoslaven. knjižara **J. Herejk u Zagrebu**
Hatzova ulica 15.

Svako oglašivanje
u ovezanim kao i inozemnim novinama obavija brzo i točno te uz najpovoljnije uvjete
Češko-jugoslavenska oglasna kancelarija **J. Herejk u Zagrebu**
Hatzova ulica 15.

Slovenski Pisarniški koledar
za leto 1921
v tedenski skladni in v književni obliki je pravkar pri naslednih Ljubljanskih tiskarnah izšel:
Ig. pl. Kleinmayr & Bamberg, Jugoslovanska knjigarna, L. Schwentner, Narodna knjigarna, :: M. Tičar, A. Zeschko, Ivan Gajšek ::
Obe izdaji za ceno po K 20' — so prav okusno opremljeni in zelo praktični.

Naznanjamo p. n. občinstvu, da se je sporazumno z tvornicami železne industrije v Jugoslaviji ustanovila
Centralna nakupovalnica starega železa
d. z. o. z.

s sedežem v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 1 (Fran Štupica).
Lružba kupuje staro železo vseh vrst ter plačuje najviše cene.
Opozarjamo p. n. občinstvo, da od 1. novembra t. l. kupujejo tvornice staro železo samo potom naše centrale.

COSULICH-LINE TRST-AMERIKA
NEW-YORK - BUENOS-AYRES - RIO DE JANEIRO - SANTOS - MONTEVIDEO.
Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listov za potnike iz Slovenije edinole pri
Simon Kmetec, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.

Prodalo se po zelo ugodni ceni in pogojih razni zelo dobro ohranjeni
STROJI
za kompletno tovarno delavskih ali težkih čevljev. Podrobnosti se poizvedo pri: Kožara M. M. Alkalay Sarajevo, Ačuluk ulica 3.

Za l. bh. tvornico čevljarskih kopit v Sarajevu se išče **prvovrstni strugar kopit**
Cenjene ponudbe s priloženimi spričevali in zahtevo plače na: Kož ra M. M. Alkalay Sarajevo, Ačuluk ulica 3.

Kje kupim dober in fin **Gramofon,** plošče, igle, posamezne dele? Kje se popravljajo gramofoni?
Edino v največji tovarniški zalogi gramofonov in godbenih avtomatov
A. RASBERGER,
Ljubljana — Sodna ulica št. 5. (poleg dež. sodišča.)
Mehanična delavnica za popravo vseh vrst gramofonov in godbenih avtomatov. — Izvršuje vse dela precizne mehanike.

POZOR!
Prodaja čevljev po zelo znižani ceni pred Božičem pri tvrdki
Ant. Krisper
Ljubljana, Mestni trg 26.

Glavno predstavstvo za:
UNDERWOOD pisalni stroj
OPALOGRAPH razmnoževalni aparat
ima tvrdka
THE REX Co., Ljubljana
Selenburgova ul. 7/I. in Gradisce 10.
Moderno urejena popravilnica za vse pisarniške stroje

Priporoča se tvrdka
Jos. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.
tovarniška zaloga šivalnih strojev
za rodbinsko rabo v vseh opre mah, za obrtnike, krojače in čevljarje, materijal kot v mirni dobi na zalogi, original Singer cylinder stroj, dalje igle, ohe ter posamezne dele za vse sisteme šivalnih strojev. Dospela je velika pošilka raznega galanterijskega, modnega in toaletnega blaga, jedilnega orodja, aluminijum žlic, finega čevljarskega orodja, vezene, tkanine itd. — Cene zmerne na drobno in debelo.
Opozarjajo se gg. trgovci, obrtniki in gosti ničarji!

Konkurenčne cene!
Vsakovrstno manufakturo
se dobi po najnižjih cenah pri tvrdki
BRUMAT F., Ljubljana,
Mestni trg šte. 25/I.
Lastni auto za prevažanje.
Konkurenčne cene!

I. SANDRIN LJUBLJANA
velika zaloga vsakovrstnega **USNJA** kož, podplatov, gonilnih jermenov in boksa
na debelo
MESTNI TRG 6

UKAZ
ni ampak ogromen dobiček naredite, ako se danes naročite ilustrovan cenik ali greste v veletrgovino R. STERMECKI, CELJE št. 314, katera je dobila ogromne množine sukna, parhenta, volne, cefirja, druka in raznega manufakturnega blaga iz inozemstva ter prodaja po čudovito nizkih cenah.

POZOR! COKLJE
trpežno izdelane, gornji del iz dobrega usnja izdeluje
„Čevljarska zadruga“
Vrbovec pri Mozirju. Zahtevajte cenik!
Naročajte „NAPREJ“.

priporoča svojo ravnokar došlo zalogo modnega blaga. — Velika izbira pletenin za dame, gospode in otroke. — Cene nizke.